

Innspill på rundebord om hatkriminalitet 09.11.18

Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner (SAFO) er en paraplyorganisasjon for tre organisasjoner for mennesker med nedsatt funksjonsevne – Norges Handikapforbund, Norsk Forbund for Utviklingshemmede og Foreningen Norges Døvblinde.

Hatkriminalitet mot personer med nedsatt funksjonsevne

Mange personer med nedsatt funksjonsevne blir utsatt for hatytringer og hatkriminalitet. Rapporten om hatytringer fra Nordlandsforskning fra 2016 viser at så mange som 1 av 3 har vært utsatt for hatytringer. For de spurte som hadde utviklingshemming, gjaldt det ca. halvparten. Relativt mange av de spurte hadde anmeldt saken til politiet, men det var ikke mulig å finne igjen slike saker i politiets systemer.

Politidirektoratets rapport om anmeldt hatkriminalitet fra 2017 viser at det er en positiv utvikling av antall anmeldelser av hatkriminalitet knyttet til nedsatt funksjonsevne i perioden 2014-2017. Likevel var det bare 18 anmeldte tilfeller i 2017. I forhold til de andre grunnlagene er dette et lavt tall. Det er ingen grunn til å tro at det lave tallet skyldes at personer med nedsatt funksjonsevne i liten grad blir utsatt for hatkriminalitet.

Tiltak 1: Systematisk innsats for å inkludere personer med nedsatt funksjonsevne på alle livsområder

Mye hatkriminalitet mot personer med nedsatt funksjonsevne skjer fordi de er lite inkludert i samfunnet på de fleste områder. De blir stakkarsliggjort og fremmedgjort. Det er minst grad av segregering i barnehage, men det opprettes også spesialbarnehager. Det er segregering gjennom hele skoleløpet, det er segregering i arbeidslivet, og det er segregering i boligmarkedet. Segregering fører til diskriminering og stigmatisering. Det må jobbes systematisk for å inkludere personer med nedsatt funksjonsevne på alle livsområder. På den måten vil man skape større forståelse og aksept i samfunnet for at alle er forskjellige, og at det er positivt.

Tiltak 2: Mer forskning og statistikk

For å jobbe mot hatkriminalitet mot personer med nedsatt funksjonsevne må vi vite mer om hva som skjer i praksis. Det er derfor behov for mer forskning på dette området. Det er viktig at forskningen omfatter alle med nedsatt funksjonsevne, også de som har kognitive funksjonsnedsettelse.

Det bør gjennomføres en omfangsundersøkelse, der respondentene rapporterer om egne erfaringer. Undersøkelsen bør utformes på en slik måte at alle kan svare på den.

Statistikk om påtaleavgjørelser og domfellelser om hatkriminalitet bør samles og offentliggjøres hvert år.

Tiltak 3: Informasjon til den som blir utsatt for hatkriminalitet

Rapporten fra Nordlandsforskning viste at mange opplever det usikkert hvor alvorlig episoden må være før det kan anmeldes som hatkriminalitet, og var ikke fortrolig med begrepet. Det er derfor behov for å spre informasjon om hatkriminalitet – om hva det er, og hva man skal gjøre hvis man opplever det.

Det er positivt at nettsiden hatytringer.no er opprettet, men denne siden er ukjent for de fleste. Den må markedsføres mer. Informasjonen bør også gjøres tilgjengelig for alle, for eksempel gjennom lettest informasjon.

Rapporten fra Nordlandsforskning fremhevet at et tiltak kunne være å opprette et lavterskeltilbud for råd og veiledning, gjennom en nettside og gjennom telefon. Hatytringer.no gir god informasjon, men det er ikke mulig å få konkret veiledning om sin sak gjennom denne siden. Det er ikke opprettet en kontakttelefon. Terskelen for å kontakte politiet er ofte høy. Det kan være vanskelig å få kontakt med politiet på telefon, og gjennom tipsskjemaet er det ikke mulig å få dialog og konkrete råd i sin sak.

Tiltak 4: Informasjon og opplæring til andre

Til barn og unge:

Det er positivt at det er utarbeidet informasjonsmaterieell om hatkriminalitet for barn og unge. Brosjyren må gjøres tilgjengelig for alle barn og unge, for eksempel gjennom lettest-versjon, blindeskrift og informasjon gjennom lyd/film.

I tillegg til informasjonsbrosjyrer og kampanjer bør det gis opplæring om hatkriminalitet og menneskelig mangfold i barnehage, grunnskole og videregående skole. På den måten får barn og unge et mer bevisst forhold til hatytringer, slik at de reagerer på overtramp og avstår fra slike ytringer og handlinger selv.

Til lærere og barnehagelærere:

Barnehagelærere og lærere skal lære barna hvordan de skal og ikke skal behandle andre. Det krever at de er i stand til å identifisere og håndtere hatytringer når det skjer. Hatytringer bør derfor være et tema i utdanningen for lærere og barnehagelærere. I tillegg bør det gis opplæring til alle som jobber i skolen og barnehagen.

Til politi og rettsvesen:

Erfaring viser at politiet ofte ikke har nok kunnskap om hatytringer og hatkriminalitet mot personer med nedsatt funksjonsevne. Ofte blir ikke hatytringer og hatkriminalitet forstått som det, når det skjer med personer med nedsatt funksjonsevne. Det synes lettere for politiet å identifisere og reagere på handlinger som er motivert av for eksempel rasisme enn forakt for personer med nedsatt funksjonsevne. Det fører til at mange saker ikke blir straffeforfulgt, eller blir registrert på feil lovgrunnlag. Det gir mørketall i omfanget av hatkriminalitet mot personer med nedsatt funksjonsevne.

Det er nødvendig at både politi og rettsvesen får opplæring i å identifisere hatytringer og hatkriminalitet mot personer med nedsatt funksjonsevne. Opplæringen må omfatte

kompetanse om hvordan å møte ofre med funksjonsnedsettelse, og hvordan slike saker skal registreres hos politiet, for å unngå mørketall.

Det er nødvendig en forutsetning for tilstrekkelig kompetanse i politiet, og bekjempelse av hatkriminalitet mot personer med nedsatt funksjonsevne, at det blir prioritert av politiet i hele landet.

Samarbeid

Det bør opprettes et samarbeid mellom politi, skole og interesseorganisasjoner, med formål om å avdekke og bekjempe hatkriminalitet.

For SAFO
Ingvild Østerby
09.11.2018